

Kepa Junkera: «La cultura dels Països Catalans té un poder increïble i és molt exportable»

Premi Enderrock 2018 de la crítica al millor disc de folk

Som davant la major producció i de més gran escala que s'ha fet mai en l'àmbit del folk català. L'acordionista basc ha reunit al doble CD 'Fok' (Satélite K, 2017) més de 200 músics d'arrel d'arreu dels Països Catalans per interpretar un repertori exclusivament tradicional. A l'hora de triar un element per titular i plasmar de manera gràfica l'esperit d'aquest àlbum, **Junkera** ha triat el foc. Recuperem un fragment de l'entrevista publicada a l'Enderrock d'aquest desembre.

Feia temps que tenies al cap un projecte d'aquestes dimensions?

Kepa Junkera: Sí, la meva admiració cap a la cultura dels Països Catalans ja ve des de fa anys. Aquests projectes paral·lels que vaig fent al voltant de llocs amb els quals em sento en deute m'omplen molt. Ja ho vaig fer amb la música gallega al disc *Galiza* (Boa, 2013), ara ho he fet amb els Països Catalans i tinc pensat de completar la trilogia properament amb un tercer territori.

Quin serà?

K.J: Encara és aviat per anunciar-ho...

Amb Euskadi no has plantejat treballs així, més aviat has pres la tradició com una base per crear la teva música. Segueixes component peces pròpies?

K.J: I tant! Sempre vaig creant noves músiques, m'agrada compondre basant-me en el que he

rebut del meu avi i la meva mare. Però aquesta tradició l'agafo més des del vessant de la creació i amb la idea de buscar una sonoritat nova. A més, vaig gravar una trilogia on cantaven en euskera artistes de 48 països, als discos *Etxea* (Warner, 2008), *Kalea* (Warner, 2009) i *Herria* (Warner, 2010). Recordo que quan vaig trucar a **Lluís Llach** perquè hi col·laborés, em va dir que ja ho havia deixat, però que hi participaria com a forma de tornar tot el que havia rebut del País Basc. Per tant, el que jo he fet a *Fok* també té molt a veure amb tornar en certa manera tot el llegat que he rebut. Sobretot perquè som músics artesanals i quan una cultura es fixa en el que fem, i més encara en el que faig amb les meves composicions, ho agraïm molt. I després hi ha una altra cosa: com a creador, quan descobreixo les melodies que hi ha per tots els racons de la península Ibèrica, al·lucino i em venen ganes de fer-hi aportacions pròpies. Aquesta és la base de tot el que faig.

Com t'has plantejat el tractament del repertori tradicional dels Països Catalans?

K.J: La cultura dels Països Catalans té un poder increïble, i per descomptat molt exportable. A més, la pots modelar per fer-la contemporània, tal com he intentat en aquest projecte fent aportacions en el pla rítmic. He doblat molt els instruments, però sense *loops*, tot està tocat de manera orgànica perquè hi hagi molta força al darrere. Si s'escolta el disc amb auriculars es pot sentir aquesta força, perquè en certs moments està tot doblat o hi ha quatre bombos... He deixat molt d'aire a les veus i he reforçat les bases.

Fa falta més autoestima en la recerca i el valor que es dona a la música d'arrel?

K.J: Hi ha llocs com Irlanda que ho han sabut fer molt bé. Musicalment són molt atractius, perquè si escoltes les seves músiques és fàcil que de seguida vulguis imitar-los. Per això hem vist tants grups d'aquí amb un bodhran, per exemple. Però la realitat és que tu no podràs tocar mai com ells, ni ells tampoc et cridaran perquè hi vagis, perquè aquesta música ja la tenen a casa. Les músiques són molt diverses, no cal imitar les d'altres llocs. Al disc sobre Galícia, per exemple, vaig voler enfortir molt tot el potencial que tenen a partir de bombos, tambors, llaunes... I la producció a *Fok* ha estat encara més gran, amb moltes veus que he enfortit per baix amb els panderos.

Al disc hi ha cançons de tota mena i tres 'himnes' populars: "La muixeranga", "Els segadors" i "La balanguera". Aquesta darrera és l'única que has gravat tot sol, i fins i tot la cantes amb una veu màntica.

K.J: "La balanguera" em va venir de gust fer-la tot sol. Vaig anar doblant veus i percussions, tot fet amb pedals per donar-hi un aire màntic. Després, a "La muixeranga" hi ha un *aizkolari*, i a "Els segadors" una *segalaria*. M'he pres tota la llibertat per fer experiments que queden al marge dels grups musicals estàndards. En un moment determinat, per exemple, pot aparèixer una sola nota feta amb la txalaparta. Aquest treball no és un producte on els seguidors em puguin dir: per què no toques? És una altra cosa, en aquestes cançons puc desaparèixer i no passa res.

Has seguit algun criteri territorial?

K.J: No, perquè és inabastable. L'altre dia em deien: 'Ei, t'has deixat tal poble!' Aquest disc és un símbol. He acabat tirant en funció del temps o la disponibilitat dels amics. De tota manera, la porta ha estat sempre oberta mentre el feia perquè he escoltat molta gent i he anat demanant informació... Hi he convidat músics independentment de si són coneguts, vells o joves, més o menys professionals...

Amb aquestes sorpreses, quina acollida ha tingut el disc entre els col·laboradors?

K.J: Ara comencen a venir les reaccions... ahir mateix vaig parlar amb Toni Torregrossa, d'**Urbàlia Rurana**. Unes coses li han agradat més, altres menys... però també hi ha vist pistes i idees que pot aprofitar per a la seva música. En general, m'han ajudat molt amb les melodies, la tria del repertori... ara caldrà veure què els sembla la part més rítmica que he aportat. Ja m'aniran

comentant, això és una relació d'anada i tornada constant.

Has descobert moltes noves melodies?

K.J: Sí, i tant! N'hi ha algunes, com "El rossinyol", que ja l'havia sentit interpretada per **Ovidi Montllor**. Quina melodia, i com la cantava! Quan vaig començar a plantejar el projecte ja tenia clar que hi havia de ser: la canta el tortosí **Arturo Gaya**. El mateix passa amb "Els segadors", que canta **Marina Rossell**. Em va impressionar molt quan l'any 2008 vaig tocar amb ella al Liceu a Barcelona i la va cantar al costat de **Coetus**. Aquestes melodies les escolto com a compositor i m'atrapen, són molt boniques! Després n'hi ha que les he conegut ara, com "El pardal". Aquesta me la va ensenyar l'acordionista empordanesa **Cati Plana** i va ser el primer que vam gravar: un 28 de desembre a Arsèguet, amb **Artur Blasco** i els nens de l'Escola Folk del Pirineu.

Per il·lustrar el projecte de Fok has acabat cremant un parell d'instruments de la teva col·lecció particular. Per què?

K.J: Vaig pensar que el foc és un dels elements més evidents que uneixen la cultura dels Països Catalans. Per al títol he jugat amb la 'k' i gràficament he fet servir diverses fotos de festes amb foc de Manel Carreras. També vaig fer alguns muntatges i altres proves, per exemple amb una rotllana de gent al voltant d'una foguera. Però no acabava de funcionar. Al final, vaig pensar: 'Què passaria si cremés alguna cosa meva?'. Així vaig acabar cremant una manxa i una antiga pandereta que tenia de fa molt de temps. És una mica contradictori, perquè són petits instruments que m'estimo molt, però ha estat com fer la meva aportació al gran foc de la cultura.

Kepa Junkera Foto: Alessia Bombaci